

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

10 juli 2018

WETSVOORSTEL

**betreffende de vrijwillige
zwangerschapsafbreking**

AMENDEMENTS

Zie:

Doc 54 **3216/ (2017/2018):**

001: Wetsvoorstel van de heer Clarinval en de dames Van Cauter, Van Peel en Van Hoof

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

10 juillet 2018

PROPOSITION DE LOI

**relative à l'interruption volontaire
de grossesse**

AMENDEMENTEN

Voir:

Doc 54 **3216/ (2017/2018):**

001: Proposition de loi de M. Clarinval et Mmes Van Cauter, Van Peel et Van Hoof.

9076

Nr. 1 VAN MEVROUW **LALIEUX c.s.**

Art. 2

Het opschrift van hoofdstuk II vervangen door wat volgt:

“Vrijwillige zwangerschapsafbreking vóór 18 weken zwangerschap”.

N° 1 DE MME **LALIEUX ET CONSORTS**

Art. 2

Remplacer l'intitulé du chapitre II, par ce qui suit:

“L'interruption volontaire de grossesse pratiquée avant 18 semaines de conception”.

Karine LALIEUX (PS)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFi)

Nr. 2 VAN DE HEER VAN HEES c.s.

Art. 2

In het bepaalde onder 1°, a), de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° de woorden “onverminderd punt 3°,” **weglaten**;

2° de woorden “twaalfde week na de bevruchting” **vervangen door de woorden “achttiende week na de bevruchting”**.

VERANTWOORDING

De meeste deskundigen die bij de bespreking van de wetsvoorstellen in verband met zwangerschapsafbreking zijn gehoord, hebben gepleit voor een verlenging van de periode waarin de ingreep mag plaatsvinden.

Hoewel het overgrote deel van de vrouwen (79 %) die hun zwangerschap willen beëindigen, om een zwangerschapsafbreking verzoeken tijdens de eerste weken van de zwangerschap (vóór de zevende week), zijn sommige vrouwen onbewust zwanger of hebben ze geen rechtstreekse toegang tot de noodzakelijke informatie en begeleiding om een ongewenste zwangerschap te beëindigen.

Zo'n 500 tot 1 000 vrouwen moeten voor hun begeleiding dan ook hun toevlucht zoeken tot Nederland of Engeland. Dat kost uiteraard handenvol geld, waardoor niet alle vrouwen zich die begeleiding kunnen veroorloven en sommigen zelfs in heel penibele situaties verzeild raken.

Zoals mevrouw Carine Vrancken van LUNA heeft aangegeven, dient komaf te worden gemaakt met het Belgische struisvogelbeleid en dient de termijn waarbinnen de vrouwen desgewenst hun ongewenste zwangerschap mogen beëindigen, te worden opgetrokken.

Met name Pascal Borry (KU Leuven) heeft gepleit voor een verlenging van de termijn tot achttien weken, naar Zweeds

N° 2 DE M. VAN HEES ET CONSORTS

Art. 2

Au 1°, a) apporter les modifications suivantes:

1° **supprimer les mots** “sans préjudice du point 3°”;

2° **remplacer les mots** “douzième semaine de la conception” **par les mots** “dix-huitième semaine de conception”.

JUSTIFICATION

La majorité des experts entendus en commission de la Justice lors de l'analyse des propositions de loi IVG ont plaidé pour un allongement du délai pour pratiquer l'avortement.

Si l'énorme majorité des femmes (79 %), qui souhaitent mettre fin à une grossesse, demandent à ce qu'un avortement soit pratiqué dans les premières semaines de la grossesse (avant la 7e semaine), certaines femmes ne sont pas conscientes aussi tôt de leur condition, d'autres encore n'ont pas accès directement aux informations et à la prise en charge nécessaire pour mettre fin à une grossesse indésirée.

Dès lors, entre 500 et 1 000 femmes sont contraintes de demander aux Pays-Bas ou à l'Angleterre de les prendre en charge. Ce qui a un coût considérable pour ces dernières et qui n'est dès lors pas accessible à toutes les femmes, mettant certaines d'entre elles dans des situations très difficiles.

Comme le mentionnait Carine Vrancken de LUNA, il faut arrêter avec la politique de l'autruche pratiquée en Belgique et il convient dès lors d'allonger le délai pour permettre aux femmes qui le souhaitent de mettre fin à une grossesse non désirée.

Pascal Borry de la KUL notamment a plaidé pour cet allongement du délai à 18 semaines, comme c'est le cas

model, juist om te voorkomen dat Belgische vrouwen moeten worden doorverwezen naar het buitenland.

dans le modèle suédois, afin d'éviter justement ce renvoi de nos patientes vers un pays tiers.

Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Karine LALIEUX (PS)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Véronique CAPRASSE (DéFI)

Nr. 3 VAN MEVROUW GERKENS c.s.

Art. 2

Het bepaalde onder 1°, b), vervangen als volgt:

“b) onder medisch verantwoorde omstandigheden door een arts worden verricht in een ziekenhuis of een extramuraal centrum dat erkend is voor het uitvoeren van vrijwillige zwangerschapsafbrekingen, waarbij dat laatste moet beschikken over een psychosociale dienst die de patiënte opvangt, haar uitgebreid informeert over de ingreep en haar psychosociale begeleiding aanbiedt vóór en na de ingreep;”.

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel beantwoordt niet langer aan de maatschappelijke evolutie in verband met zwangerschapsafbreking. Daarom moet afstand worden genomen van de stigmatiserende elementen die nog in de wet van 1990 aanwezig waren en die deel uitmaakten van een politiek vergelijk opdat de wet zou kunnen worden aangenomen.

De vrouw die voor abortus kiest, doet dat met kennis van zaken en is baas over haar eigen lichaam, zonder dat haar oplossingen in verband met adoptie of hulp moeten worden ingefluisterd. Het hoofd van de adoptiediensten in Vlaanderen, mevrouw Ariane Van den Bergh, heeft tijdens haar hoorzitting in de commissie trouwens aangevoerd dat het inlichten over de mogelijkheden tot adoptie van het geboren kind naargelang van het geval getuigt van paternalisme dan wel irrelevant is, en in elk geval voorbijgestreefd.

De vrijwillige zwangerschapsafbreking moet worden verricht in een ziekenhuis of in een erkend extramuraal centrum.

N° 3 DE MME GERKENS ET CONSORTS

Art. 2

Remplacer le 1°, b) par ce qui suit:

“b) être pratiquée par un médecin, dans de bonnes conditions médicales, dans un établissement de soins hospitaliers ou dans un centre extra hospitalier agréé pour pratiquer des interruptions volontaires de grossesse, ce dernier devant disposer d’un service psycho-social qui accueille la patiente, lui fournit des informations circonstanciées relatives à l’intervention et lui propose un accompagnement psycho-social avant et après l’intervention;”.

JUSTIFICATION

L'article proposé n'est plus en concordance avec l'évolution de la société au sujet de l'interruption de grossesse, il convient dès lors d'abandonner les éléments culpabilisants qui étaient encore énumérés dans la loi de 1990 et qui découlent d'un compromis politique pour que la loi soit adoptée.

La femme qui prend la décision d'avorter le fait en connaissance de cause et est libre de disposer de son corps sans qu'il soit nécessaire de lui rappeler que des solutions d'adoption ou d'assistance existent. La responsable des services de l'adoption en Flandre, Ariane Van den Bergh, a d'ailleurs rappelé lors de son audition en commission qu'informer les femmes qui désirent avorter quant aux possibilités d'adoption de l'enfant à naître était une condition tantôt paternaliste, tantôt hors sujet, mais en tout cas obsolète.

Les IVG doivent être pratiquées dans des établissements de soins hospitaliers ou dans des centres extra hospitaliers agréés.

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
 Marco VAN HEES (PTB-GO!)
 Karine LALIEUX (PS)
 Véronique CAPRASSE (DéFI)
 Karin JIROFLÉE (sp.a)
 Monica DE CONINCK (sp.a)

Nr. 4 VAN MEVROUW LALIEUX c.s.

Art. 2

Het bepaalde onder 2° vervangen als volgt:

“2° de arts tot wie de patiënte zich wendt, moet van bij de eerste consultatie en overeenkomstig artikel 7 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt:

— de patiënte informeren over de medische en de chirurgische methoden om de zwangerschap af te breken, alsook over de mogelijke neveneffecten die met elke ingreep gepaard kunnen gaan;

— zich ervan vergewissen dat de patiënte vastberaden is de zwangerschap niet voort te zetten.”.

VERANTWOORDING

Aangezien abortus een medische handeling is, moet de patiënte zoals gebruikelijk worden geïnformeerd over haar patiëntenrechten. Tevens komt het de arts toe zich ervan te vergewissen dat de patiënte de ingreep wel degelijk wil doen uitvoeren, zoals dat voor elke medische handeling het geval is.

Overeenkomstig de wet betreffende de rechten van de patiënt moet de arts de patiënte informeren over de wijze waarop de ingreep zal gebeuren en over de daarmee gepaard gaande neveneffecten.

N° 4 DE MME LALIEUX ET CONSORTS

Art. 2

Remplacer le 2° par ce qui suit:

“2° le médecin sollicité par la patiente doit dès la première consultation, et conformément à l'article 7 de la loi relative aux droits du patient du 22 août 2002:

— informer celle-ci des méthodes médicales et chirurgicales d'interruption de grossesse et des effets secondaires potentiels liés à chaque intervention;

— s'assurer de la détermination de la patiente à ne pas poursuivre sa grossesse.”

JUSTIFICATION

L'avortement constituant un acte médical, les informations habituelles relatives aux droits du patient doivent lui être communiquées. Il revient également au médecin de s'assurer de la détermination du patient comme dans tout acte médical.

Conformément à la loi relative aux droits du patient, le médecin informe la patiente sur les méthodes d'intervention et les effets secondaires qui y sont liés.

Karine LALIEUX (PS)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 5 VAN MEVROUW GERKENS c.s.

Art. 2

Het bepaalde onder 3° vervangen als volgt:

“3° de arts moet een termijn van 48 uren in acht nemen tussen de eerste consultatie en de ingreep. Deze termijn is echter niet langer bindend indien het om een medisch noodgeval gaat.

Op de dag van de ingreep moet de patiënte schriftelijk toestemming geven voordat de arts de zwangerschapsafbreking uitvoert.”.

VERANTWOORDING

Wat de bedenktijd betreft, hebben de meeste sprekers aangegeven dat de betrokken vrouwen hun beslissing al hebben genomen van bij de vaststelling dat de zwangerschapstest positief was, dus vóór de eerste consultatie bij de arts. Voor veel van die vrouwen is de bedenktijd van zes dagen dan ook een moeilijk te dragen, en zelfs infantiliserende en paternalistische beproeving.

Slechts enkele vrouwen veranderen van mening tijdens die opgelegde termijn. Sommige vrouwen die twijfelen, zijn trouwens vragende partij om de tijd te mogen nemen om er langer over te kunnen nadenken; die termijn van 48 uren belet zulks geenszins, aangezien het een minimumtermijn betreft.

Het door de meerderheid ingediende wetsvoorstel stelt weliswaar voor de bedenktijd in te perken “om dringende medische redenen”, maar gaat voorbij aan wat de vrouwen die abortus willen plegen, hebben meegemaakt. Bovendien zorgt dit wetsvoorstel voor rechtsonzekerheid.

De zwangerschapsafbreking hangt immers nog steeds af van de goede wil van de arts, en niet louter van de beslissing van de vrouw. Bovendien moet de arts de dringende medische reden op grond waarvan hij van de termijn is afgeweken, uitdrukkelijk vermelden in het medisch dossier van de patiënte. Daardoor kan een bijkomend risico op vervolging bij niet-inachtneming van de wet ontstaan. Daarenboven is

N° 5 DE MME GERKENS ET CONSORTS

Art. 2

Remplacer le 3° par ce suit:

“3° le médecin est tenu de respecter un délai de 48 heures entre la première consultation et l'intervention; cependant, ce délai cesse d'être contraignant en cas d'urgence médicale;

Le jour de l'intervention, la patiente doit exprimer son accord par écrit avant que le médecin ne procède à l'interruption de sa grossesse.”.

JUSTIFICATION

Quant au délai de réflexion, la majorité des intervenants ont dit que les femmes avaient déjà pris leur décision dès qu'elles avaient connaissance du résultats positifs de leur test de grossesse donc avant la première consultation médicale. Le délai de 6 jours est, dès lors, pour nombre d'entre elles une épreuve difficilement supportable, voire infantilisante et paternaliste.

Seules quelques femmes changent d'avis pendant ce délai contraint. Certaines femmes qui hésitent, demandent d'ailleurs alors à pouvoir prendre le temps de réfléchir plus longuement, ce que n'empêche nullement ce délai de 48h puisqu'il est minimal.

Dans la proposition de loi de la majorité, la possibilité de réduire le délai pour “raison médicale urgente” ne permet pas de répondre au vécu aux femmes qui souhaitent avorter et est source d'insécurité juridique.

D'une part, parce qu'elle dépend encore toujours du bon vouloir du médecin et non de la seule décision de la femme. Et d'autre part, parce que le médecin doit mentionner explicitement la raison médicale urgente, pour laquelle il a dérogé au délai, dans le dossier médical de la patiente, ce qui constituera un risque supplémentaire de poursuites en cas de non-respect de la loi. D'autre part, parce que cette

deze voorwaarde veel te vaag, waardoor ze een bron van rechtsonzekerheid voor de beide partijen vormt.

condition est beaucoup trop floue et donc source d'insécurité juridique pour les deux parties.

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 6 VAN MEVROUW **LALIEUX c.s.**

Art. 2

De punten 4°, 5° en 6° weglaten.

VERANTWOORDING

Het bepaalde onder 4° wordt vervangen door een nieuw artikel (*cf. infra*).

Het bepaalde onder 5° betreft de informatie inzake contraceptiva. Die medische verplichting is culpabiliserend voor de vrouwen, want in de overgrote meerderheid van de gevallen is er iets misgelopen met de anticonceptie en nemen de betrokkenen, in tegenstelling tot wat soms wordt beweerd, geen loopje met hun voorbehoedsmiddeleengebruik. De arts moet de patiënte informatie verstrekken wanneer hij dat in het kader van zijn zorgtaak wenselijk acht, zoals hij dat bij elke andere medische handeling zou doen.

Het 6° wordt gewijzigd en verplaatst naar een nieuw artikel (*cf. infra*).

N° 6 DE MME **LALIEUX ET CONSORTS**

Art. 2

Supprimer les 4°, 5° et 6°.

JUSTIFICATION

Le 4° est remplacé par un nouvel article, voir ci-dessous.

Le 5° qui concerne les informations relatives à la contraception, cette obligation médicale est culpabilisante pour les femmes qui, dans l'énorme majorité des cas, sont face à un accident de contraception et ne prennent pas leur contraception à la légère comme on peut parfois l'entendre. Le médecin informera la patiente s'il l'estime opportun dans le cadre de sa prise en charge comme il le ferait dans tout acte médical.

Le 6° est modifié et déplacé dans un nouvel article, voir ci-dessous.

Karine LALIEUX (PS)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)

Nr. 7 VAN MEVROUW GERKENS c.s.

Art. 2/1 (nieuw)

Een nieuw hoofdstuk II/1 invoegen, met als opschrift “Vrijwillige zwangerschapsafbreking ná achttien weken zwangerschap” en dat een artikel 2/1 bevat, luidende:

“Art. 2/1. Na achttien weken zwangerschap mag de vrijwillige zwangerschapsafbreking slechts plaatsvinden in de volgende omstandigheden:

1° de voortzetting van de zwangerschap houdt een ernstig gevaar in voor de gezondheid van de patiënte of haar psychosociale situatie vormt een ernstige belemmering om de zwangerschap voort te zetten;

2° in de huidige stand van de wetenschap bestaat er een groot risico dat het kind dat geboren zal worden, zal lijden aan een bijzonder zware aandoening die als ongeneeslijk wordt erkend op het ogenblik van de diagnose;

3° de vrijwillige zwangerschapsafbreking moet worden uitgevoerd door een arts, in goede medische omstandigheden. Daartoe moet de door de patiënte aangezochte arts de medewerking vragen van een tweede arts, wiens advies bij het dossier wordt gevoegd;

4° de vrijwillige zwangerschapsafbreking mag enkel worden uitgevoerd in een erkend referentiecentrum dat beantwoordt aan de bij een koninklijk besluit bepaalde voorwaarden en dat de patiënte opvangt, haar uitgebreid informeert over de ingreep en psychosociale begeleiding aanbiedt vóór de ingreep;

5° de door de patiënte aangezochte arts moet, vanaf het eerste consult en overeenkomstig artikel 7 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt:

– de patiënte op de hoogte brengen van de voor de zwangerschapsafbreking gebruikte medische en heelkundige methoden, en van de mogelijke neveneffecten van iedere ingreep;

N° 7 DE MME GERKENS ET CONSORTS.

Art. 2/1 (nouveau)

Sous un nouveau chapitre II/1 “L’interruption de grossesse pratiquée après 18 semaines de conception”, insérer un article 2/1 rédigé comme suit:

“Art. 2/1. Au-delà de 18 semaines de conception, l’interruption volontaire de grossesse ne peut être pratiquée que dans les conditions suivantes:

1° lorsque la poursuite de la grossesse met en péril grave la santé de la patiente ou lorsque sa situation psycho-sociale constitue un obstacle sérieux à la poursuite de la grossesse;

2° lorsqu’il existe un risque élevé, selon l’état actuel de la science, que l’enfant à naître sera atteint d’une affection d’une particulière gravité et reconnue comme incurable au moment du diagnostic;

3° l’interruption de grossesse doit être pratiquée par un médecin, dans de bonnes conditions médicales. Pour ce faire, le médecin sollicité par la patiente doit s’assurer du concours d’un deuxième médecin dont l’avis sera joint au dossier;

4° elle ne peut avoir lieu que dans un centre de référence agréé, dont les conditions de reconnaissance sont déterminées par arrêté royal, qui accueille la patiente, lui fournit toutes les informations circonstanciées relatives à l’intervention et lui propose un accompagnement psycho-social avant l’intervention;

5° le médecin sollicité par la patiente doit, dès la première consultation et, ce conformément à l’article 7 de la loi relative aux droits du patient du 22 août 2002:

– informer celle-ci des méthodes médicales et chirurgicales d’interruption de grossesse et des effets secondaires potentiels liés à chaque intervention;

– zich vergewissen van de vaste wil van de patiënte om haar zwangerschap niet voort te zetten;

6° de arts dient een termijn van 48 uur in acht te nemen tussen het eerste consult en de ingreep. In geval van medische urgentie is die termijn echter niet langer bindend;

7° op de dag van de ingreep moet de patiënte haar schriftelijk akkoord geven voordat de arts tot de zwangerschapsafbreking overgaat;

8° na de ingreep wordt de patiënte een medischpsychosociale begeleiding voorgesteld door de arts en/of de psychosociale dienst van het ziekenhuis.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement betreft de medische zwangerschapsafbreking. Wanneer de voortzetting van de zwangerschap een ernstig gevaar voor de gezondheid van de patiënte inhoudt, wanneer er met de huidige stand van de wetenschap een groot risico bestaat dat het kind dat zal worden geboren, zal lijden aan een bijzonder zware aandoening die op het ogenblik van de diagnose als ongeneeslijk wordt erkend, of wanneer de psychosociale situatie van de patiënte een ernstige belemmering vormt om de zwangerschap voort te zetten (zwangerschap ten gevolge van een verkrachting enzovoort), kan de zwangerschap tot aan het einde ervan worden afgebroken.

Zoals tijdens de hoorzittingen werd vermeld, moet sprake zijn van een hoog risico op een uiterst ernstige aandoening bij het kind dat zal worden geboren, of van een aandoening die met de huidige stand van de wetenschap op het moment van de diagnose als ongeneeslijk wordt beschouwd. Aangezien de wetenschap voortdurend evolueert, is het niet aangewezen om in dit verband het begrip “zekerheid” te hanteren.

– s’assurer de la détermination de la patiente à ne pas poursuivre sa grossesse.

6° le médecin est tenu de respecter un délai de 48 heures entre la première consultation et l’intervention. Cependant, ce délai cesse d’être contraignant en cas d’urgence médicale;

7° le jour de l’intervention, la patiente doit exprimer, par écrit, son accord pour procéder à l’interruption de sa grossesse;

8° à la suite de l’intervention, un accompagnement médico-psycho-social est proposé à la patiente par le médecin et/ou le service psycho-social de l’établissement de soin hospitalier.”.

JUSTIFICATION

Il s’agit de l’interruption médicale de grossesse. Si la grossesse met en péril grave la santé de la patiente ou lorsqu’il existe un risque élevé, selon l’état actuel de la science, que l’enfant à naître sera atteint d’une affection d’une particulière gravité et reconnue comme incurable au moment du diagnostic ou encore lorsque la situation psycho-sociale de la patiente (grossesse résultant d’un viol, ...) constitue un obstacle sérieux à la poursuite de la grossesse, il peut y être mis fin jusqu’au terme de la grossesse.

Comme mentionné lors des auditions, il convient de parler de “risque élevé” d’affection d’une particulière gravité de l’enfant à naître ou d’affection reconnue comme incurable au moment du diagnostic, selon l’état actuel de la science. En effet, parler de certitude n’est pas adéquat, la science étant en évolution constante.

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)

Nr. 8 VAN MEVROUW **CAPRASSE c.s.**

Art. 2/2 (nieuw)

Onder een hoofdstuk II/2 “Gemeenschappelijke bepalingen betreffende de vrijwillige zwangerschapsafbrekingen vóór en na 18 weken zwangerschap” een artikel 2/2 invoegen, luidende:

“Art. 2/2. Geen enkele arts kan ertoe worden gedwongen een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren. Ingeval de arts die ingreep niet wil uit voeren, moet hij:

1° vanaf het eerste contact de patiënte op de hoogte brengen van zijn weigering om de ingreep uit te voeren en haar de volledige gegevens bezorgen van minstens twee artsen die vrijwillige zwangerschapsafbrekingen uitvoeren in een geografische zone nabij haar woonplaats;

2° met de instemming van de patiënte en binnen een termijn van hoogstens 24 uur het medisch dossier van de patiënte doorgeven aan de arts die, overeenkomstig het bepaalde onder 1° van dit artikel, wordt aangezocht om de vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren;

3° zich ervan vergewissen dat de patiënte in de voor haar best mogelijke omstandigheden wordt overgedragen aan die andere arts of aan een ziekenhuis of een erkend extramuraal centrum waarvoor die arts werkt.”.

VERANTWOORDING

Aangezien een institutionele gewetensclausule verboden is, komt het erop aan de procedure te bepalen die bij aanvoering van een persoonlijke gewetensclausule moet worden gevolgd om te waarborgen dat snel en adequaat voor de patiënte wordt gezorgd.

Het wetsvoorstel is dan wel in overeenstemming is met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens door te voorzien in de doorverwijzing van de patiënte naar een andere arts voor een nieuw verzoek om

N° 8 DE MME **CAPRASSE ET CONSORTS**

Art. 2/2 (nouveau)

Sous un chapitre II/2 “Dispositions communes aux interruptions volontaires de grossesse avant et après 18 semaines de conception”, insérer un article 2/2, rédigé comme suit:

“Art.2/2. Aucun médecin n’est tenu de pratiquer une interruption volontaire de grossesse. Dans ce cas, il est dans l’obligation:

1° d’informer, dès le premier contact, la patiente de son refus d’intervention et de communiquer à celle-ci les coordonnées complètes de minimum deux médecins qui pratiquent des interruptions volontaires de grossesse dans une zone géographique proche du lieu de résidence de la patiente;

2° de communiquer, avec l’accord la patiente et dans un délai maximal de 24 heures, le dossier médical de celle-ci au médecin qui aura été identifié conformément au 1° du présent article pour pratiquer l’interruption volontaire de grossesse.

3° de s’assurer que le transfert de la patiente vers cet autre médecin ou vers un établissement de soin ou centre extra hospitalier agréé dans lequel celui-ci travaille se déroule dans les meilleures conditions pour celle-ci.”.

JUSTIFICATION

Il s’agit de prévoir en cas d’évocation d’une clause de conscience personnelle, la clause de conscience institutionnelle étant interdite, la procédure à suivre pour assurer la prise en charge rapide et adéquate de la patiente.

Si la proposition de loi respecte la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l’Homme en prévoyant le renvoi de la patiente vers un autre médecin pour une nouvelle demande d’IVG, elle omet de préciser que ce médecin doit pratiquer

zwangerschapsafbreking, toch wordt nagelaten aan te geven dat die arts de zwangerschapsafbreking moet uitvoeren en dat die doorverwijzing moet plaatshebben vanaf het eerste contact tussen de gewetensbezwaarde arts en zijn patiënte.

Dit amendement brengt die onontbeerlijke preciseringen aan, zowel in het belang van de arts als van de patiënte.

l'IVG et que ce renvoi doit avoir lieu dès le premier contact entre le médecin objecteur de conscience et sa patiente.

Le présent amendement apporte ces indispensables précisions qui sont dans l'intérêt tant du médecin que de sa patiente.

Véronique CAPRASSE (DéFI)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 9 VAN MEVROUW **CAPRASSE** c.s.Art. 2/3 (*nieuw*)

In het voornoemde hoofdstuk II/2 een artikel 2/3 invoegen, luidende:

“Art. 2/3. Geen enkele arts noch enig personeelslid van een psychosociale dienst van het ziekenhuis of het extramuraal centrum dat erkend is voor het uitvoeren van vrijwillige zwangerschapsafbrekingen mag worden verhinderd om vrijwillige zwangerschapsafbrekingen uit te voeren of om de patiënten die zich op die diensten aanbieden te ontvangen, te informeren of te begeleiden.

Geen enkele patiënte mag worden verhinderd om zich naar een ziekenhuis of een erkend extramuraal centrum te begeven met de bedoeling om daar een vrijwillige zwangerschapsafbreking te ondergaan.”.

VERANTWOORDING

Het gaat erom zowel ten aanzien van de artsen als van de patiënten te voorkomen dat abortus wordt belemmerd.

N° 9 DE MME **CAPRASSE ET CONSORTS**Art. 2/3 (*nouveau*)

Sous le chapitre II/2 précité, insérer un article 2/3, rédigé comme suit:

“Art. 2/3. Aucun médecin ni aucun membre du personnel d’un service psycho-social de l’établissement de soins hospitalier ou du centre extra hospitalier agréé pour pratiquer des interruptions volontaires de grossesse ne peut être empêché de pratiquer des interruptions volontaires de grossesse ou d’accueillir, d’informer ou d’accompagner les patientes qui se présentent dans ces services.

Aucune patiente ne peut être empêchée de se rendre dans un établissement de soins hospitalier ou un centre extra hospitalier agréé en vue de réaliser une interruption volontaire de grossesse.”.

JUSTIFICATION

Il s’agit d’éviter l’entrave à l’avortement, soit vis-à-vis des médecins, soit vis-à-vis des patientes.

Véronique CAPRASSE (DéFI)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Karin JIROFLÉE (sp.a)
Monica DE CONINCK (sp.a)

Nr. 10 VAN MEVROUW CAPRASSE c.s.

Art. 2/4 (*nieuw*)

In het voornoemde hoofdstuk II/2 een artikel 2/4 invoegen, luidende:

“Art. 2/4. Geen enkele arts mag worden verhinderd om een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren op grond van een overeenkomst met het ziekenhuis of met het extramuraal centrum dat erkend is voor het uitvoeren van vrijwillige zwangerschapsafbrekingen waarvoor hij werkt. In voorkomend geval wordt een dergelijk beding als onbestaande beschouwd.”

VERANTWOORDING

Ook hier gaat het erom te voorkomen dat abortus wordt belemmerd, met name via institutionele gewetensclausules.

N° 10 DE MME CAPRASSE ET CONSORTS.

Art. 2/4 (*nouveau*)

Dans le chapitre II/2 précité, insérer un article 2/4, rédigé comme suit:

“Art.2/4. Aucun médecin ne peut être empêché de pratiquer une interruption volontaire de grossesse en vertu d’une convention avec l’établissement de soins hospitalier ou le centre extra hospitalier agréé pour pratiquer des interruptions volontaires de grossesse pour lequel il travaille. Le cas échéant, une telle clause est réputée non écrite.”

JUSTIFICATION

De même, il s’agit d’éviter l’entrave à l’avortement et les clauses de conscience institutionnelles.

Véronique CAPRASSE (DéFI)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 11 VAN MEVROUW GERKENS c.s.

Art. 3

De §§ 1 en 2 vervangen door de volgende paragraaf:

“§ 1. De arts die zonder inachtneming van de in de artikelen 2, 1° en 2°, en 3, 1°, 2° en 3°, bedoelde voorwaarden aan de hand van een voedingsmiddel, een drankje, een geneesmiddel of enig ander middel een abortus uitvoert bij een vrouw die daarin heeft toegestemd, wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie tot zes maanden en tot een geldboete van honderd tot vijfhonderd euro.”

VERANTWOORDING

Het is tevens de bedoeling te voorzien in een lichtere sanctie tegen de arts die buiten de wettelijke voorwaarden een abortus uitvoert.

Zoals advocate Sylvie Tack tijdens haar hoorzitting aangaf, moet de sanctie in verhouding staan tot de ernst van de niet-naleving van de wettelijke voorwaarden. Men zou zelfs kunnen denken aan administratieve boetes indien de niet-naleving betrekking heeft op minder stringente voorwaarden.

Dit amendement stelt voor om de in het wetsvoorstel beoogde sancties te verlichten door te voorzien in een gevangenisstraf van drie tot zes maanden in plaats van drie maanden tot één jaar. Het behoud van strafrechtelijke sancties tegen een arts valt te verantwoorden door het feit dat de termijn om een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren in de overgrote meerderheid van de gevallen wordt verlengd.

Het opheffen van § 2 valt te verantwoorden door het feit dat ons amendement hieronder verstrekkender is. Het bevat immers sancties voor wie zowel de patiënt als de arts verhindert om tot abortus over te gaan.

N° 11 DE MME GERKENS ET CONSORTS.

Art. 3

Remplacer les paragraphes 1er et 2 par le paragraphe suivant:

“§ 1er. Le médecin qui, en dehors des conditions prévues aux articles 2, 1° et 2° et 3, 1°, 2°, 3°, par aliment, breuvage, médicament ou par tout autre moyen aura fait avorter une femme qui y a consenti, sera condamné à un emprisonnement de trois à six mois et à une amende de cent à cinq cent euros.”

JUSTIFICATION

Il s'agit également de prévoir une sanction plus légère, que la sanction actuelle, à l'encontre du médecin qui pratiquerait un avortement en dehors des conditions légales.

Comme l'a expliqué l'avocate Sylvie Tack lors de son audition, cette sanction doit tenir compte de la gravité du non-respect des conditions légales, parlant même d'amendes administratives en cas de non-respect de conditions légères.

Le présent amendement propose ainsi d'alléger les sanctions prévues dans la proposition de loi, en prévoyant une peine d'emprisonnement de trois à six mois plutôt que de trois mois à un an. Le maintien de sanctions pénales à l'encontre du médecin est justifié par le prolongement du délai pour pratiquer l'IVG de l'énorme majorité des cas rencontrés.

La suppression du § 2 est justifiée par le fait que notre amendement, ci-dessous, va plus loin en ce qu'il prévoit des peines pour l'entrave à l'avortement tant à l'égard du patient qu'à l'égard du médecin.

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)

Nr. 12 VAN MEVROUW **LALIEUX c.s.**

Art. 3

De paragrafen 3 tot 5 weglaten.

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt de daadwerkelijke depenalisering van abortus ten aanzien van de vrouw.

Het strekt meer bepaald tot de opheffing van artikel 3, § 3, van het wetsvoorstel, waarin strafrechtelijke sancties behouden blijven voor vrouwen die abortus plegen buiten de wettelijke voorwaarden. Die sancties zijn exact dezelfde als die waarin het in 1990 aangenomen artikel 350 van het Strafwetboek voorziet.

De indieners van dit amendement vinden het onaanvaardbaar te voorzien in gevangenisstraffen voor vrouwen die abortus plegen.

De meeste parketten – met uitzondering van dat van Brugge in één dossier – lijken artikel 350 van het Strafwetboek, dat voorziet in strafrechtelijke sancties tegen vrouwen die abortus plegen zonder de wettelijke voorwaarden na te leven, vandaag als verouderd te beschouwen. Toch beoogt dit wetsvoorstel niet alleen de strafrechtelijke sancties tegen die vrouwen maar ook het nut ervan te herbevestigen in een nieuwe strafwet.

Die sancties zouden die vrouwen, die slechts gebruik maken van hun recht om over hun lichaam te beschikken, niet alleen bestraffen en een schuldgevoel geven, maar zouden ook tot gevolg hebben dat vrouwen die een abortus willen laten uitvoeren, dat in het buitenland of clandestien gaan doen, met alle gezondheidsrisico's van dien.

N° 12 DE MME **LALIEUX ET CONSORTS**

Art. 3

Supprimer les paragraphes 3 à 5.

JUSTIFICATION

L'amendement vise à réellement dépénaliser l'avortement dans le chef de la femme.

Il supprime notamment l'article 3 § 3 de la proposition de loi qui maintient des sanctions pénales à l'encontre des femmes qui avortent en dehors des conditions légales, ces sanctions étant exactement les mêmes que celles prévues à l'article 350 du Code pénal tel qu'adopté en 1990.

Pour les auteurs du présent amendement, il est inacceptable de prévoir des peines de prison à l'encontre de femmes qui avortent.

Alors que la plupart des Parquets, à l'exception d'un dossier au parquet de Bruges, semblaient estimer jusqu'ici que l'article 350 du Code pénal prévoyant des sanctions pénales à l'encontre des femmes qui avortent en dehors des conditions légales était tombé en désuétude, la proposition de loi vise à réaffirmer ces sanctions dans une nouvelle loi pénale et donc l'utilité de sanctionner pénalement ces femmes.

En plus de pénaliser et de culpabiliser des femmes qui ne font qu'user de leur droit à disposer de leur corps, ces sanctions auraient pour conséquence que les femmes désireuses d'avorter iront se faire avorter à l'étranger ou recourront à des avortements clandestins, avec tous les risques sanitaires que cela comporte.

Karine LALIEUX (PS)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 13 VAN MEVROUW **CAPRASSE c.s.**Art. 3/1 (*nieuw*)**Een artikel 3/1 invoegen, luidende:**

“Art. 3/1. De arts die weigert een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren zonder de in artikel 2/2 bedoelde voorwaarden in acht te nemen, wordt bestraft met een gevangenisstraf van één tot zes maanden en met een geldboete van honderd tot vijfhonderd euro.”

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe de arts te bestraffen die een beroep doet op zijn gewetensclausule zonder de patiënte door te verwijzen naar een andere arts die haar verzoek om een zwangerschapsafbreking in behandeling zal kunnen nemen.

Aldus moet worden gewaarborgd dat de patiënte zo goed en snel mogelijk wordt behandeld, zodra zij de beslissing heeft genomen de zwangerschap af te breken. Hoewel de arts er niet toe kan worden gedwongen de abortus zelf uit te voeren, is hij bij wet verplicht de patiënte door te verwijzen naar een collega-arts die haar binnen de kortst mogelijke tijd zal kunnen behandelen.

N° 13 DE MME **CAPRASSE ET CONSORTS**Art. 3/1 (*nouveau*)**Insérer un article 3/1, rédigé comme suit:**

“Art.3/1. Le médecin qui refuse de pratiquer une interruption volontaire de grossesse sans respecter les conditions visées à l’article 2/2 sera puni d’un emprisonnement d’un à six mois et d’une amende de cent à cinq cent euros.”

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à sanctionner le médecin qui fait valoir sa clause de conscience sans renvoyer sa patiente vers un autre médecin à même de recevoir sa demande d’interruption de grossesse.

Il s’agit de s’assurer qu’une patiente soit prise en charge dans les meilleures conditions et dans les meilleurs délais dès qu’elle a décidé de mettre fin à sa grossesse. Si le médecin ne peut être contraint de pratiquer l’avortement lui-même, il a l’obligation légale d’envoyer la patiente auprès d’un de ses confrères qui pourra la prendre en charge dans les plus brefs délais.

Véronique CAPRASSE (DéFI)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 14 VAN MEVROUW **LALIEUX c.s.**

Art. 4/1 (*nieuw*)

Een artikel 4/1 invoegen, luidende:

“Art. 4/1. De artikelen 348, 349 en 352 worden overgeheveld naar Boek II, Titel VIII, Hoofdstuk VI, van het Strafwetboek en worden vernummerd tot respectievelijk de artikelen 460quater, 460quinquies en 460sexies.”

VERANTWOORDING

De artikelen 348, 349 en 352 van het Strafwetboek worden gehandhaafd, aangezien het uitlokken van een vruchtafdriving zonder instemming van de zwangere vrouw en/of door opzettelijk geweld onder het toepassingsgebied van het strafrecht moet blijven omdat dergelijke misdrijven ernstige aantastingen van de fysieke integriteit van de zwangere vrouw uitmaken. Die artikelen worden dan ook niet gewijzigd, maar wel overgeheveld naar boek II, titel VIII, van het Strafwetboek, “Misdaden en wanbedrijven tegen personen”. Aldus zullen die misdrijven krachtens het strafrecht niet langer als aantastingen van de openbare zeden worden beschouwd, maar als een aantasting van de persoon die er het slachtoffer van is.

N° 14 DE MME **LALIEUX ET CONSORTS.**

Art. 4/1 (*nouveau*)

Insérer un article 4/1, rédigé comme suit:

“Art.4/1. Les articles 348, 349 et 352 sont déplacés sous le Chapitre VI du Titre VIII du Livre II du Code pénal et deviennent respectivement les articles 460quater, 460quinquies et 460sexies.”

JUSTIFICATION

Les articles 348, 349 et 352 du Code pénal sont maintenus en ce que le fait de provoquer un avortement sans le consentement de la femme enceinte et/ou par des violences volontaires doit rester sous le coup de la loi pénale, en ce que ces infractions constituent des atteintes graves à l'intégrité physique de la femme enceinte. Ces articles sont ainsi laissés en l'état mais transférés au Titre VIII du Livre II du Code pénal “Des Crimes et des délits contre les personnes”. De la sorte, ces infractions seront considérées par le droit pénal comme des atteintes non plus à la moralité publique mais aux personnes qui en sont victimes.

Karine LALIEUX (PS)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 15 VAN MEVROUW **LALIEUX c.s.**Art. 4/2 (*nieuw*)**Een artikel 4/2 invoegen, luidende:**

“Art. 4/2. Artikel 349 van het Strafwetboek wordt vervangen door wat volgt:

“Art 349. Wanneer de vruchtafdrijving wordt veroorzaakt door geweld dat weliswaar opzettelijk werd gepleegd, maar zonder het oogmerk om de vruchtafdrijving op te wekken, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van één tot vijf jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot driehonderd euro.

Wordt het geweld gepleegd met voorbedachten rade of met kennis van de toestand van de vrouw, dan is de gevangenisstraf vijf tot tien jaar en de geldboete vijftig euro tot vijfhonderd euro.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement betreft de straffen die kunnen worden opgelegd voor opgewekte of gedwongen abortus.

Artikel 399 van het Strafwetboek bepaalt het volgende: “Indien de slagen of verwondingen een ziekte of ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid ten gevolge hebben, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van twee maanden tot twee jaar (...)”.

Artikel 405*bis* van het Strafwetboek voorziet in een hogere strafmaat in de hierna vermelde gevallen:

“(…) indien de misdaad of het wanbedrijf is gepleegd op (...) een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van (...) zwangerschap (...) duidelijk is of de dader bekend is (...), zijn de straffen de volgende: (...) gevangenisstraf van één jaar tot vijf jaar en geldboete van honderd euro tot vijfhonderd euro (...)”.

N° 15 DE MME **LALIEUX ET CONSORTS**Art. 4/2 (*nouveau*)**Insérer un article 4/2, rédigé comme suit:**

“Art. 4/2. L'article 349 du Code pénal remplacé par ce qui suit:

“Art 349. Lorsque l'avortement a été causé par des violences exercées volontairement mais sans intention de le produire, le coupable sera puni d'un emprisonnement d'un an à cinq ans et d'une amende de vingt-six euros à trois cents euros.

Si les violences ont été commises avec préméditation ou avec connaissance de l'état de grossesse de la femme, l'emprisonnement sera de cinq à dix ans et l'amende cinquante à cinq cent euros.”.

JUSTIFICATION

Il s'agit des peines relatives aux avortements provoqués ou forcés.

Dès lors que l'article 399 prévoit que “si les coups et blessures ont causé une maladie ou une incapacité de travail personnel, le coupable sera puni d'un emprisonnement de deux mois à deux ans”.

Si on lie cet article avec l'article 405 bis qui précise que, dans les cas visés ci-après, le taux de peine est plus important:

“si le crime ou le délit a été commis envers une personne dont la situation de vulnérabilité d'un état de grossesse était apparente ou connue de l'auteur des faits, les peines seront les suivantes: les peines sont d'un an à 5 ans et une amende de 100 à 500 euros”.

Uit de samenlezing van de beide voormelde artikelen besluiten de indieners dat de strafmaat van het vigerende artikel 349 moet worden afgestemd op die van de artikelen 399 en 405*bis*, en dat ze dus moet worden opgetrokken tot respectievelijk één jaar en vijf jaar.

Il convient donc d'adapter le taux de peine de l'article 349 à celui des articles 399 et 405*bis* combinés et l'augmenter à un an et 5 ans.

Karine LALIEUX (PS)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 16 VAN MEVROUW GERKENS c.s.

Art. 5

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 5. Artikel 352 van het Strafwetboek wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 352. Wanneer de middelen die werden gebruikt om bij een vrouw een vruchtafdrijving op te wekken, de dood van die vrouw tot gevolg hebben, wordt hij/zij die deze middelen daartoe heeft toegediend of aangewezen, veroordeeld tot opsluiting van vijf jaar tot tien jaar indien de vrouw in die zwangerschapsafbreking heeft toegestemd doch de ingreep werd uitgevoerd zonder inachtneming van de voorwaarden vervat in artikel 2, 1° en 2°, en in artikel 3, 1°, 2° en 3°, van de wet betreffende de vrijwillige zwangerschapsafbreking van ... , dan wel tot opsluiting van tien tot vijftien jaar indien de vrouw daar niet in heeft toegestemd.”.

VERANTWOORDING

Dit voorgestelde artikel stelt de straf voor de arts vast, ingeval een buiten de wettelijke voorwaarden uitgevoerde abortus tot de dood van de patiënte heeft geleid.

N° 16 DE MME GERKENS ET CONSORTS

Art. 5

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 5. L'article 352 du le Code pénal est remplacé par ce qui suit:

“Art. 352. Lorsque les moyens employés dans le but de faire avorter une femme auront causé la mort de celle-ci, celui qui les aura administrés ou indiqués dans ce but sera condamné à la réclusion de cinq à dix ans si la femme a consenti à l'avortement mais que l'intervention a été pratiquée en dehors des conditions visées à l'article 2, 1° et 2° et à l'article 3, 1°, 2°, 3° de la loi relative à l'interruption volontaire de grossesse du.... et à la réclusion de dix à quinze ans si elle n'y a pas consenti.”.

JUSTIFICATION:

Cet article concerne la sanction octroyée à l'égard du médecin en cas d'avortement, pratiqué en dehors des conditions légales, ayant entraîné la mort de la patiente.

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 17 VAN MEVROUW GERKENS c.s.

Art. 6/1 (*nieuw*)**Een nieuw artikel 6/1 invoegen, luidende:**

“Art. 6/1. In de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt wordt artikel 2, 2°, vervangen door wat volgt:

“2° gezondheidszorg: diensten verstrekt door een beroepsbeoefenaar in de zin van deze gecoördineerde wet met het oog op het bevorderen, vaststellen, behouden, herstellen of verbeteren van de gezondheidstoestand van een patiënt, om het uiterlijk van een patiënt om voornamelijk esthetische redenen te veranderen, om de patiënt bij het sterven te begeleiden of om een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren;”.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt de vrijwillige zwangerschapsonderbreking toe te voegen aan de in de wet betreffende de rechten van de patiënt vermelde vormen van gezondheidszorg.

N° 17 DE MME GERKENS ET CONSORTS

Art. 6/1 (*nouveau*)**Insérer un nouvel article 6/1, rédigé comme suit:**

“Art. 6/1. Dans la loi relative aux droits du patient du 22 août 2002, l’article 2, 2° est remplacé par ce qui suit:

“2° soins de santé: services dispensés par un praticien professionnel au sens de la présente loi coordonnée, en vue de promouvoir, de déterminer, de conserver, de restaurer ou d’améliorer l’état de santé d’un patient, de modifier son apparence corporelle à des fins principalement esthétiques, de l’accompagner en fin de vie ou de pratiquer une interruption volontaire de grossesse”.”.

JUSTIFICATION

L’interruption volontaire de grossesse est ajoutée aux soins de santé au sein de la loi relative aux droits du patient.

Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Karine LALIEUX (PS)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 18 VAN MEVROUW **LALIEUX c.s.**Art. 6/2 (*nieuw*)**Een artikel 6/2 invoegen, luidende:**

“Art. 6/2. In de gecoördineerde wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen van 10 mei 2015 wordt artikel 2, 3°, vervangen door wat volgt:

“3° “gezondheidszorg”: diensten verstrekt door een beroepsbeoefenaar in de zin van deze gecoördineerde wet, met het oog op het bevorderen, vaststellen, behouden, herstellen of verbeteren van de gezondheidstoestand van een patiënt, om het uiterlijk van een patiënt om voornamelijk esthetische redenen te veranderen, om de patiënt bij het sterven te begeleiden of om een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren.”.”.

VERANTWOORDING

De vrijwillige zwangerschapsafbreking wordt toegevoegd aan de definitie van “gezondheidszorg” in de wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen.

N° 18 DE MME **LALIEUX ET CONSORTS**Art. 6/2 (*nouveau*)**Insérer un article 6/2, rédigé comme suit:**

“Art.6/2. Dans la loi coordonnée relative à l’exercice des professions des soins de santé du 10 mai 2015, l’article 2, 3° est remplacé par ce qui suit:

“3° “soins de santé”: services dispensés par un praticien professionnel au sens de la présente loi coordonnée, en vue de promouvoir, de déterminer, de conserver, de restaurer ou d’améliorer l’état de santé d’un patient, de modifier son apparence corporelle à des fins principalement esthétiques, de l’accompagner en fin de vie ou de pratiquer une interruption volontaire de grossesse.”.”.

JUSTIFICATION

L’interruption volontaire de grossesse est ajoutée aux soins de santé au sein de la loi relative à l’exercice des professions des soins de santé.

Karine LALIEUX (PS)
Muriel GERKENS (Ecolo-Groen)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)
Véronique CAPRASSE (DéFI)
Monica DE CONINCK (sp.a)
Karin JIROFLÉE (sp.a)

Nr. 19 VAN DE DAMES JIROFLÉE EN
MONICA DE CONINCK

Art. 2

In 1°, b) de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° tussen de woorden “gezondheidszorg” en “waar-
aan” de woorden “die erkend is voor het uitvoeren van
vrijwillige zwangerschapsafbrekingen” invoegen;

2° het woord “voorlichtingsdienst” vervangen door
de woorden “psychosociale dienst”;

3° tussen de woorden “opvangt” en “en” de woor-
den “zowel vóór als na de ingreep” invoegen.

VERANTWOORDING

Het is van belang dat de wet verduidelijkt dat de zwan-
gerschapsafbreking slechts kan gebeuren in instellingen
van gezondheidszorg die erkend zijn voor het uitvoeren van
vrijwillige zwangerschapsafbrekingen. De psychosociale
begeleiding blijft een belangrijk aspect in de opvang van de
vrouw die een vrijwillige zwangerschapsafbreking wenst. Zij
moet dan ook alle vragen kunnen stellen die ze belangrijk
acht, alsook volledige informatie krijgen over alle aspecten
van de ingreep, over de alternatieven en over contraceptie.
Ook na de ingreep is psychosociale begeleiding noodzakelijk.

Karin JIROFLÉE (sp.a)
Monica DE CONINCK (sp.a)

N° 19 DE MMES JIROFLÉE ET MONICA DE CONINCK

Art. 2

Dans le 1°, b), apporter les modifications
suivantes:

1° entre les mots “établissement de soins” et “où”,
insérer les mots “agrée pour pratiquer des interrup-
tions volontaires de grossesse”;

2° remplacer les mots “service d’information” par
les mots “service psycho-social”;

3° entre les mots “femme enceinte” et “et”, insérer
les mots “tant avant qu’après l’intervention”.

JUSTIFICATION

Il est important que la loi précise que l’interruption de
grossesse ne peut être pratiquée dans un établissement de
soins agréé pour pratiquer des interruptions volontaires de
grossesse. L’accompagnement psycho-social demeure un
aspect important de la prise en charge de la femme qui sou-
haite une interruption volontaire de grossesse. La femme doit
dès lors pouvoir poser toutes les questions qui lui paraissent
importantes, de même qu’obtenir des informations complètes
sur tous les aspects de l’intervention, ainsi que sur les alter-
natives et la contraception. L’accompagnement psycho-social
est également nécessaire après l’intervention.

Nr. 20 VAN DE DAMES **JIROFLÉE** EN
MONICA DE CONINCK

Art. 2

In 2°, de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° in de inleidende zin, na het woord “moet” de woorden “overeenkomstig artikel 7 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt” invoegen;

2° in a), tussen de woorden “over” en “de” de woorden “de voor de zwangerschapsafbreking gebruikte medische en heelkundige methoden” invoegen.

VERANTWOORDING

Artikel 2, 2° handelt over de informatieplicht van de arts tot wie een vrouw zich wendt om haar zwangerschap te laten afbreken. Het spreekt voor zich dat minstens de algemene beginselen inzake de informatieplicht van de arts ten aanzien van een patiënt zoals omschreven in artikel 7 van de patiëntenrechtenwet hierop van toepassing moeten zijn. Gezien het hier om een autonome wet gaat en geen bepaling in de wet op de patiëntenrechten, lijkt het aangewezen om de bepaling inzake informatieplicht ook in deze wet in te schrijven. Bovendien moet de informatieplicht van de arts tot wie de vrouw zich wendt worden uitgebreid tot informatie over de gebruikte medische en heelkundige methoden en mag die zich niet beperken tot de mogelijke medische risico's waaraan zij zich onderwerpt.

Karin **JIROFLÉE** (sp.a)
Monica **DE CONINCK** (sp.a)

N° 20 DE MMES **JIROFLÉE** ET **MONICA DE CONINCK**

Art. 2

Dans le 2°, apporter les modifications suivantes:

1° dans la phrase introductive, insérer les mots “, conformément à l’article 7 de la loi du 22 août 2002 relative aux droits du patient,” après le mot “doit”;

2° dans le a), insérer les mots “des méthodes médicales et chirurgicales utilisées pour l’interruption de grossesse et” entre les mots “celle-ci” et le mot “des”.

JUSTIFICATION

L'article 2, 2°, traite du devoir d'information du médecin sollicité par une femme en vue d'interrompre sa grossesse. Il va de soi que les principes généraux relatifs au devoir d'information du médecin vis-à-vis du patient, définis à l'article 7 de la loi relative aux droits des patients, doivent au moins s'y appliquer. Étant donné qu'il s'agit, en l'espèce, d'une loi autonome et non d'une disposition insérée dans la loi relative aux droits des patients, un renvoi à la disposition relative au devoir d'information semble être indiqué. En outre, le devoir d'information du médecin sollicité par la femme doit être étendu aux informations concernant les méthodes médicales et chirurgicales utilisées, et ne peut pas se limiter aux risques médicaux éventuels encourus par la femme.

Nr. 21 VAN DE DAMES JIROFLÉE EN
MONICA DE CONINCK

Art. 2

In 3°, de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° de woorden “zes dagen” telkens vervangen door de woorden “48 uur”;

2° het woord “dagen” tussen de woorden “verstreken” en het woord “van” vervangen door het woord “uren”;

3° dit punt aanvullen met het volgende lid:

“Na de ingreep wordt de patiënte een medisch-psycho-sociale begeleiding voorgesteld door de arts en de psycho-sociale dienst van de betrokken instelling voor gezondheidszorg die erkend is voor het uitvoeren van vrijwillige zwangerschapsafbrekingen.”

VERANTWOORDING

De bedenktijd van zes dagen wordt te lang bevonden en stemt niet overeen met de noden van de betrokken vrouwen. Artikel 2, 3° komt tegemoet aan de problematiek waarbij vrouwen net voor het verstrijken van de maximumtermijn een verzoek indienen dat niet kan worden ingewilligd omdat de maximumtermijn is overschreden na het aflopen van de bedenktijd. Desalniettemin hebben sommige vrouwen het bijzonder moeilijk met die wachttijd van zes dagen. Het afbreken van een zwangerschap verloopt – wat betreft het nemen van de beslissing – bij elke vrouw anders, maar vanaf het moment dat zij de beslissing heeft genomen en zich naar de erkende instelling van gezondheidszorg begeeft om die beslissing uit te voeren, is het zeer belastend om nog eens een wachttijd van zes dagen in te lassen. Een minimale bedenktijd blijft echter nodig zodat elke vrouw goed geïnformeerd kan beslissen. Dit amendement strekt er dan ook toe de bedenktijd in te korten tot 48 uur. Daarnaast benadrukt dit amendement nogmaals dat er ook psycho-sociale begeleiding moet komen na de ingreep.

Karin JIROFLÉE (sp.a)
Monica DE CONINCK (sp.a)

N° 21 DE MMES JIROFLÉE ET MONICA DE CONINCK

Art. 2

Dans le 3°, apporter les modifications suivantes:

1° remplacer chaque fois les mots “6 jours” par les mots “48 heures”;

2° remplacer les mots “de jours non écoulés” par les mots “d’heures non écoulées”;

3° compléter ce point par l’alinéa suivant:

“À la suite de l’intervention, un accompagnement médico-psycho-social est proposé à la patiente par le médecin et le service psycho-social de l’établissement de soins de santé concerné, agréé pour pratiquer des interruptions volontaires de grossesse.”

JUSTIFICATION

Le délai de réflexion de six jours est considéré comme trop long et ne correspond pas à un besoin des demanderesse. L’article 2, 3°, apporte une solution à la situation dans laquelle la demande est introduite juste avant l’expiration du délai maximum mais ne peut plus être accueillie pour cause de dépassement du délai, eu égard aux six jours de réflexion imposés à l’heure actuelle. Pour certaines femmes, ce délai d’attente est difficilement supportable. La décision d’interrompre la grossesse est un processus qui se déroule différemment pour chaque femme, mais à partir du moment où la décision est prise et où l’on s’adresse à l’établissement agréé de soins de santé pour la mettre à exécution, il est très éprouvant de devoir attendre encore six jours supplémentaires. Le maintien d’un délai de réflexion minimum est toutefois nécessaire afin de permettre à chaque femme de décider en connaissance de cause. Le présent amendement tend dès lors à réduire le délai de réflexion à 48 heures. Il souligne du reste à nouveau la nécessité de prévoir un accompagnement psychosocial après l’intervention.

Nr. 22 VAN DE DAMES JIROFLÉE EN
MONICA DE CONINCK

Art. 2

Een bepaling onder 3°/1 invoegen luidende:

“3°/1. Na de termijn van twaalf weken en voor het einde van de achttiende week kan de zwangerschap onder de voorwaarden bepaald onder het 1°, b), het 2° en het 3° slechts worden afgebroken, indien de zwangerschapsafbreking wordt uitgevoerd in een erkend referentiecentrum dat beantwoordt aan de bij een koninklijk besluit bepaalde voorwaarden en dat de patiënte opvangt, haar uitgebreid informeert over de ingreep en psychosociale begeleiding aanbiedt vóór en na de ingreep.”

VERANTWOORDING

Bij de goedkeuring van de wet werd de termijn om een vrijwillige zwangerschapsafbreking te mogen uitvoeren, vermindert van 15 tot 12 weken sinds de bevruchting. De in België geldende termijn behoort tot de meest restrictieve in Europa; in het Verenigd Koninkrijk bedraagt hij 24 weken Nederland 22 weken (volgens de wet 24 weken, maar in praktijk houden Nederlandse artsen de grens op 22 weken omdat zij tot op 2 weken nauwkeurig de duur van de zwangerschap kunnen bepalen) en in Zweden 18 weken.

Gevolg: jaarlijks moeten naar schatting een duizendtal vrouwen naar het buitenland trekken om een abortus te laten uitvoeren buiten de Belgische termijn. Meestal hebben kansarme of kwetsbare vrouwen nood aan een dergelijke ingreep, terwijl die net zeer duur is. De artsen die abortussen uitvoeren, vragen dan ook een verlenging van die termijn tot minstens 18 weken na de bevruchting, wat beter zou zijn afgestemd op de realiteit.

De maximumtermijn van twaalf weken na de verwekking waarbinnen de zwangerschap vrijwillig kan worden afgebroken, wordt dus te kort bevonden. Die termijn van 12 weken is vooral een belemmering voor de meest kwetsbare vrouwen, die niet meteen beschikken over alle nodige informatie aangaande de verschillende mogelijkheden. Dit amendement beoogt die termijn op te trekken tot 18 weken. Desalniettemin is een zwangerschapsafbreking na 12 weken een zeer uitzonderlijke situatie die een doorgedreven specialisatie vereist. Wij

N° 22 DE MMES JIROFLÉE ET MONICA DE CONINCK

Art. 2

Insérer un 3°/1 rédigé comme suit:

“3°/1. Au-delà du délai de douze semaines et avant la fin de la dix-huitième semaine, sous les conditions prévues aux 1°, b), 2° et 3°, l'interruption volontaire de grossesse ne pourra être pratiquée que si elle a lieu dans un centre de référence agréé, dont les conditions de reconnaissance sont déterminées par arrêté royal, qui accueille la patiente, lui fournit toutes les informations circonstanciées relatives à l'intervention et lui propose un accompagnement psycho-social avant et après l'intervention.”

JUSTIFICATION

Au moment du vote de la loi, le délai pour pouvoir pratiquer une interruption volontaire de la grossesse a été ramené de 15 à 12 semaines depuis la conception. Ce délai belge est parmi les plus restrictifs en Europe; il est de 24 semaines au Royaume-Uni, 22 aux Pays-Bas (24 semaines aux termes de la loi mais, dans la pratique, les médecins néerlandais maintiennent la limite à 22 semaines parce qu'ils ne peuvent pas déterminer la durée de la grossesse à deux semaines près) et 18 en Suède.

Conséquence: chaque année, on estime qu'un millier de femmes doivent se rendre à l'étranger pour une IVG en dehors du délai belge. Ce sont le plus souvent des femmes défavorisées ou précarisées qui doivent y avoir recours, alors que le coût de cette prise en charge est important. Les médecins pratiquant des IVG réclament dès lors un allongement de ce délai au moins jusqu'à 18 semaines depuis la conception afin de correspondre à la réalité.

Le délai maximal de 12 semaines après la conception pour pratiquer une IVG est considéré comme trop court. Ce délai de 12 semaines est principalement un obstacle pour les femmes les plus fragilisées, qui ne disposent pas immédiatement de toute l'information quant aux différentes possibilités qui s'offrent à elles. Le présent amendement tend à porter ce délai à 18 semaines après la conception. Néanmoins, la pratique d'une interruption de grossesse après 12 semaines est une situation particulièrement exceptionnelle qui nécessite

zijn dan ook van oordeel dat de uitvoering van deze vrijwillige zwangerschapsafbrekingen tussen 12 en 18 weken slechts kan plaatsvinden in een erkend referentiecentrum dat beantwoordt aan de bij een koninklijk besluit bepaalde voorwaarden en dat de vrouw die een zwangerschapsafbreking wenst opvangt, haar uitgebreid informeert over de ingreep en psychosociale begeleiding aanbiedt zowel vóór als na de ingreep.

Karin JIROFLÉE (sp.a)
Monica DE CONINCK (sp.a)

une expertise accrue. Voilà pourquoi nous estimons que les interruptions volontaires de grossesses pratiquées entre 12 et 18 semaines ne peuvent avoir lieu que dans un centre de référence agréé, dont les conditions de reconnaissance sont déterminées par arrêté royal, qui accueille la femme désirant avorter, lui fournit toutes les informations circonstanciées relatives à l'intervention et lui propose un accompagnement psycho-social avant l'intervention.

Nr. 23 VAN DE DAMES JIROFLÉE EN
MONICA DE CONINCK

Art. 2

In 4° de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° de woorden “twaalf weken” vervangen door de woorden “achttien weken”;

2° dit punt aanvullen met de volgende zin:

“De vrijwillige zwangerschapsafbreking mag enkel worden uitgevoerd in een erkend referentiecentrum dat beantwoordt aan de bij een koninklijk besluit bepaalde voorwaarden en dat de patiënte opvangt, haar uitgebreid informeert over de ingreep en psychosociale begeleiding aanbiedt vóór en na de ingreep.”

VERANTWOORDING

Een zwangerschapsafbreking na een termijn van 18 weken is een zeer uitzonderlijke situatie en vereist een doorgedreven specialisatie. De indieners van dit amendement zijn dan ook van oordeel dat de uitvoering van deze vrijwillige zwangerschapsafbrekingen slechts kan plaatsvinden in een erkende referentiecentrum dat beantwoordt aan de bij een koninklijk besluit bepaalde voorwaarden en dat de vrouw die een zwangerschapsafbreking wenst opvangt, haar uitgebreid informeert over de ingreep en psychosociale begeleiding aanbiedt zowel vóór als na de ingreep.

Karin JIROFLÉE (sp.a)
Monica DE CONINCK (sp.a)

N° 23 DE MMES JIROFLÉE ET MONICA DE CONINCK

Art. 2

Dans le 4°, apporter les modifications suivantes:

1° remplacer les mots “douze semaines” par les mots “dix-huit semaines”;

2° Compléter ce point par la phrase suivante:

“L’interruption volontaire de grossesse ne pourra avoir lieu que dans un centre de référence agréé, dont les conditions de reconnaissance sont déterminées par arrêté royal, qui accueille la patiente, lui fournit toutes les informations circonstanciées relatives à l’intervention et lui propose un accompagnement psycho-social avant l’intervention.”

JUSTIFICATION

La pratique d’une interruption de grossesse après un délai de 18 semaines est une situation particulièrement exceptionnelle qui nécessite une expertise accrue. Voilà pourquoi nous estimons que les interruptions volontaires de grossesses pratiquées entre 12 et 18 semaines ne peuvent avoir lieu que dans un centre de référence agréé, dont les conditions de reconnaissance sont déterminées par arrêté royal, qui accueille la femme désirant avorter, lui fournit toutes les informations circonstanciées relatives à l’intervention et lui propose un accompagnement psycho-social avant l’intervention.

Nr. 24 VAN DE DAMES JIROFLÉE EN MONICA DE CONINCK

Art. 2

In 6° de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° de woorden “een andere arts” **vervangen door de woorden** “minstens twee andere artsen”;

2° tussen de woorden “stuurt” en “het medisch dossier” **de woorden** “binnen een termijn van hoogstens 24 uur” **invoegen**;

3° dit punt aanvullen met de volgende woorden:

“en vergewist zich ervan dat het dossier van de vrouw in de voor haar best mogelijke omstandigheden wordt overgedragen aan die andere arts of aan een instelling voor gezondheidszorg die erkend is voor het uitvoeren van vrijwillige zwangerschapsafbrekingen waarvoor die andere arts werkt.”

VERANTWOORDING:

Dit amendement heeft tot doel om de doorverwijzingsplicht van de aangesproken arts uit te breiden naar twee artsen in plaats van één. Vervolgens wordt er ook een termijn opgelegd van 24 uur waarbinnen het medisch dossier moet worden overgemaakt aan één van die twee artsen. Tot slot wordt de doorverwijzende arts er ook toe verplicht de zwangere vrouw optimaal te begeleiden tot bij de opvolgende arts die de zwangerschapsafbreking wel kan uitvoeren. Dit alles om te verzekeren dat het proces van de vrouw die beslist heeft om tot zwangerschapsafbreking te ondergaan zo kort en comfortabel mogelijk zal zijn. Dit ook om te vermijden dat de maximumtermijn zou overschreden worden ten gevolge van een weigerende arts.

Karin JIROFLÉE (sp.a)
Monica DE CONINCK (sp.a)

N° 24 DE MMES JIROFLÉE ET MONICA DE CONINCK

Art. 2

Dans le 6°, apporter les modifications suivantes:

1° remplacer les mots “d’un autre médecin” **par les mots** “d’au moins deux autres médecins”;

2° entre le mot “transmet” **et les mots** “le dossier médical”, **insérer les mots** “dans un délai de 24 heures maximum”;

3° compléter ce point par les mots suivants:

“et s’assure que le dossier de la femme soit transmis dans les meilleures conditions possibles pour cette dernière à cet autre médecin ou à un établissement de soins qui est agréé pour pratiquer des interruptions volontaires de grossesse et pour lequel cet autre médecin travaille.”

JUSTIFICATION

Le présent amendement prévoit que le médecin consulté doit désormais communiquer les coordonnées de deux médecins au lieu d’un seul. Ensuite, il dispose que le dossier médical doit être transmis à l’un de ces deux médecins dans un délai de 24 heures. Enfin, le médecin qui envoie la femme enceinte est tenu d’accompagner cette dernière de manière optimale jusqu’à ce qu’elle soit prise en charge par l’autre médecin qui pourra, lui, pratiquer l’interruption de grossesse. Tout cela devra garantir que le processus par lequel passera la femme qui a décidé de subir une interruption de grossesse soit le plus court et le plus confortable possible et empêcher que le délai maximal ne soit dépassé en raison du refus d’intervention d’un médecin.

Nr. 25 VAN DE DAMES **JIROFLÉE** EN
MONICA DE CONINCK

Art. 2

Dit punt aanvullen met de bepalingen onder 7° en 8° luidende:

“7° Geen enkele arts noch enig personeelslid van een psychosociale dienst van de instelling voor gezondheidszorg die erkend is voor het uitvoeren van vrijwillige zwangerschapsafbrekingen, mag worden verhinderd om vrijwillige zwangerschapsafbrekingen uit te voeren of om de patiënten die zich op die diensten aanbieden te ontvangen, te informeren of te begeleiden.

Geen enkele patiënte mag worden verhinderd om zich naar een ziekenhuis of een erkend extramuraal centrum te begeven met de bedoeling om daar een vrijwillige zwangerschapsafbreking te ondergaan.

8° Geen enkele arts mag worden verhinderd om een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren op grond van een overeenkomst met de instelling voor gezondheidszorg die erkend is voor het uitvoeren van vrijwillige zwangerschapsafbrekingen waarvoor hij werkt. In voorkomend geval wordt een dergelijk beding als onbestaande beschouwd.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement geeft uitdrukking aan de keerzijde van artikel 2, °6: geen arts, geen verpleger of verpleegster, geen lid van het paramedisch personeel kan worden gedwongen om medewerking te verlenen aan de zwangerschapsafbreking, maar omgekeerd mogen diezelfde personen ook niet verhinderd worden om medewerking te verlenen aan de zwangerschapsafbreking.

Karin **JIROFLÉE** (sp.a)
Monica **DE CONINCK** (sp.a)

N° 25 DE MMES **JIROFLÉE** ET **MONICA DE CONINCK**

Art. 2

Ajouter un 7° et un 8° rédigés comme suit:

“7° Aucun médecin ni aucun membre du personnel d’un service psycho-social de l’établissement de soins hospitalier ou du centre extrahospitalier agréé pour pratiquer des interruptions volontaires de grossesse ne peut être empêché de pratiquer des interruptions volontaires de grossesse ou d’accueillir, d’informer ou d’accompagner les patientes qui se présentent dans ces services.

Aucune patiente ne peut être empêchée de se rendre dans un établissement de soins hospitalier ou un centre extrahospitalier agréé en vue de réaliser une interruption volontaire de grossesse.

8° Aucun médecin ne peut être empêché de pratiquer une interruption volontaire de grossesse en vertu d’une convention avec l’établissement de soins hospitalier ou le centre extrahospitalier agréé pour pratiquer des interruptions volontaires de grossesse pour lequel il travaille. Le cas échéant, une telle clause est réputée non écrite.”.

JUSTIFICATION

Cet amendement est le contre-pied de l’article 2, 6°: aucun médecin, aucun infirmier ou infirmière, aucun auxiliaire médical n’est tenu de concourir à une interruption de grossesse, mais, inversement, ces mêmes personnes ne peuvent pas non plus être empêchées de concourir à une interruption de grossesse.

**Nr. 26 VAN DE DAMES JIROFLÉE EN
MONICA DE CONINCK**

Art. 3

Paragraaf 3 weglaten.

VERANTWOORDING

Dit wetsvoorstel beoogt de depenalisering van de vrijwillige abortus te bewerkstelligen. De vrouw die vrijwillig abortus pleegt, maar dit doet buiten de voorwaarden van artikel 2 mag dan ook niet strafrechtelijk worden bestraft. Het volstaat dat hij die de vrijwillige vruchtafdriving buiten de voorwaarden van artikel 2 heeft veroorzaakt strafrechtelijk kan worden vervolgd (als ook bepaald in de eerste paragraaf van artikel 3).

Karin JIROFLÉE (sp.a)
Monica DE CONINCK (sp.a)

N° 26 DE MMES JIROFLÉE ET MONICA DE CONINCK

Art. 3

Supprimer le paragraphe 3.

JUSTIFICATION

Cette proposition de loi vise à concrétiser la dépenalisation de l'avortement volontaire. La femme qui fait volontairement interrompre sa grossesse mais qui le fait en dehors des conditions prévues à l'article 2 ne peut dès lors pas être sanctionnée pénalement. Il suffit que celui qui aura fait avorter une femme en dehors des conditions prévues à l'article 2 peut être poursuivi pénalement (comme également stipulé au paragraphe 1er de l'article 3).

Nr. 27 VAN DE DAMES **JIROFLÉE** EN
MONICA DE CONINCK

Art. 3/1 (*nieuw*)

Een artikel 3/1 invoegen, luidende:

“Art. 3/1. Artikel 349 van het Strafwetboek vervangen als volgt:

“Art. 349. Wanneer de abortus wordt veroorzaakt door opzettelijk gepleegd geweld, maar zonder het oogmerk om de vruchtafdrijving op te wekken, wordt de schuldige bestraft met een gevangenisstraf van één tot vijf jaar en met een geldboete van zesentwintig euro tot driehonderd euro.

Wordt het geweld gepleegd met voorbedachten rade of met kennis van de zwangerschapstoestand van de vrouw, dan bedraagt de gevangenisstraf vijf tot tien jaar en de geldboete vijftig tot vijfhonderd euro.”.

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt de strafmaat voor abortus veroorzaakt door opzettelijk gepleegd geweld, al dan niet met voorbedachte rade, te verhogen.

Zonder voorbedachte rade: gevangenisstraf wordt verhoogd van drie maanden tot twee jaar naar één tot vijf jaar.

Met voorbedachte rade: gevangenisstraf wordt verhoogd van zes maanden tot drie jaar naar vijf tot tien jaar.

Karin **JIROFLÉE** (sp.a)
Monica **DE CONINCK** (sp.a)

N° 27 DE MMES **JIROFLÉE** ET **MONICA DE CONINCK**

Art. 3/1 (*nouveau*)

Insérer un article 3/1 rédigé comme suit:

“Art. 3/1. L'article 349 du Code pénal est remplacé par ce qui suit:

“Art. 349. Lorsque l'avortement a été causé par des violences exercées volontairement mais sans intention de le produire, le coupable sera puni d'un emprisonnement d'un an à cinq ans et d'une amende de vingt-six euros à trois cents euros.

Si les violences ont été commises avec préméditation ou avec connaissance de l'état de grossesse de la femme, l'emprisonnement sera de cinq à dix ans et l'amende cinquante à cinq cent euros.”.

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à aggraver le taux de la peine pour l'avortement causé par des violences volontaires, avec ou sans préméditation.

Sans préméditation: de trois mois à deux ans, la peine d'emprisonnement passe à un à cinq ans.

Avec préméditation: de six mois à trois ans, la peine d'emprisonnement passe à cinq à dix ans.

Nr. 28 VAN DE DAMES **JIROFLÉE** EN
MONICA DE CONINCK

Art. 7 (*nieuw*)

Een artikel 7 invoegen, luidende:

“Art. 7. De artikelen 348, 349 en 352 worden overgeheveld naar Boek II, Titel VIII, Hoofdstuk VI, van het Strafwetboek, en worden vernummerd tot respectievelijk de artikelen 460quater, 460quinquies en 460sexies.”.

VERANTWOORDING

De memorie van toelichting bij de wetsvoorstel stelt dat “De gedachte achter dit voorstel is dat abortus niet langer valt onder misdrijven tegen de gezinsorde en de openbare zedenlijkheid, maar onder de bescherming van de persoon. Abortus mag niet langer worden beschouwd als een “misdrijf behoudens uitzondering”. Desondanks wordt hieraan geen uitvoering gegeven in dit wetsvoorstel. Dit amendement strekt ertoe om de nog bestaande bepalingen van met betrekking tot vruchtafrijving onder Titel VIII misdaden en wanbedrijven tegen personen te brengen.

Karin **JIROFLÉE** (sp.a)
Monica **DE CONINCK** (sp.a)

N° 28 DE MMES **JIROFLÉE** ET **MONICA DE CONINCK**

Art. 7 (*nouveau*)

Insérer un article 7 rédigé comme suit:

“Art. 7. Les articles 348, 349 et 352 sont transférés dans le Chapitre VI du Titre VIII du Livre II du Code pénal et deviennent respectivement les articles 460quater, 460quinquies et 460sexies.”.

JUSTIFICATION

On lit notamment dans les développements de la proposition de loi que “[l’]idée qui sous-tend cette proposition est que l’avortement ne doit plus relever des “crimes contre l’ordre des familles et la morale publique” mais de la protection de la personne. L’avortement ne doit plus être considéré comme une “infraction sauf exception”. Or, cette idée n’est pas mise en œuvre dans la proposition de loi. Le présent amendement tend à placer les dispositions subsistantes sur l’avortement sous le Titre VIII “Des crimes et des délits contre les personnes” du Code pénal.

**Nr. 29 VAN DE DAMES JIROFLÉE EN
MONICA DE CONINCK**

Art. 7

Na artikel 7 een “Hoofdstuk IV. Wijziging aan de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt” invoegen.

VERANTWOORDING

Zie amendement nr. 30.

Karin JIROFLÉE (sp.a)
Monica DE CONINCK (sp.a)

N° 29 DE MMES JIROFLÉE ET MONICA DE CONINCK

Art. 7

Après l'article 7, insérer un chapitre IV intitulé “Modification de la loi du 22 août 2002 relative aux droits du patient”.

JUSTIFICATION

Voir l'amendement n° 30.

Nr. 30 VAN DE DAMES **JIROFLÉE** EN
MONICA DE CONINCK

Art. 8 (*nieuw*)

In het voornoemde hoofdstuk iV, een artikel 8 invoegen, luidende:

“Art. 8. In de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt wordt artikel 2, 2°, vervangen als volgt:

“2° gezondheidszorg: diensten verstrekt door een beroepsbeoefenaar in de zin van deze gecoördineerde wet met het oog op het bevorderen, vaststellen, behouden, herstellen of verbeteren van de gezondheidstoestand van een patiënt, om het uiterlijk van een patiënt om voornamelijk esthetische redenen te veranderen, om de patiënt bij het sterven te begeleiden of om een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren;”.”

VERANTWOORDING

Dit amendement breidt het begrip “gezondheidszorg” in de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt uit tot het uitvoeren van een zwangerschapsafbreking.

Karin **JIROFLÉE** (sp.a)
Monica **DE CONINCK** (sp.a)

N° 30 DE MMES **JIROFLÉE** ET **MONICA DE CONINCK**

Art. 8 (*nouveau*)

Dans le chapitre IV précité, insérer un article 8 rédigé comme suit:

“Art. 8. Dans la loi sur les droits du patient du 22 août 2002, l’article 2, 2°, est remplacé par ce qui suit:

“2° soins de santé: services dispensés par un praticien professionnel au sens de la présente loi coordonnée, en vue de promouvoir, de déterminer, de conserver, de restaurer ou d’améliorer l’état de santé d’un patient, de modifier son apparence corporelle à des fins principalement esthétiques, de l’accompagner en fin de vie ou de pratiquer une interruption volontaire de grossesse;”.”

JUSTIFICATION

Le présent amendement étend la notion de “soins de santé” dans la loi sur les droits du patient du 22 août 2002 à la pratique d’une interruption de grossesse.

Nr. 31 VAN DE DAMES **JIROFLÉE** EN
MONICA DE CONINCK

Art. 8

Na artikel 8 een hoofdstuk V invoegen, luidende:
“Hoofdstuk V. Wijziging aan de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen”.

VERANTWOORDING

Zie amendement nr. 32.

Karin **JIROFLÉE** (sp.a)
Monica **DE CONINCK** (sp.a)

N° 31 DE MMES **JIROFLÉE** ET **MONICA DE CONINCK**

Art. 8

Après l'article 8, insérer un chapitre V intitulé
“Modification de la loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé”.

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement n° 32.

Nr. 32 VAN DE DAMES **JIROFLÉE** EN
MONICA DE CONINCK

Art. 9 (*nieuw*)

Een artikel 9 invoegen, luidende:

“Art. 9. In de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen wordt artikel 2, 3°, opgeheven en vervangen als volgt:

“3° gezondheidszorg: diensten verstrekt door een beroepsbeoefenaar in de zin van deze gecoördineerde wet met het oog op het bevorderen, vaststellen, behouden, herstellen of verbeteren van de gezondheidstoestand van een patiënt, om het uiterlijk van een patiënt om voornamelijk esthetische redenen te veranderen, om de patiënt bij het sterven te begeleiden of om een vrijwillige zwangerschapsafbreking uit te voeren;”.”

VERANTWOORDING

Met dit amendement wordt het begrip gezondheidszorg in de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen uitgebreid tot het uitvoeren van een zwangerschapsafbreking.

Karin **JIROFLÉE** (sp.a)
Monica **DE CONINCK** (sp.a)

N° 32 DE MMES **JIROFLÉE** ET **MONICA DE CONINCK**

Art. 9 (*nouveau*)

Insérer un article 9 rédigé comme suit:

“Art. 9. L'article 2, 3°, de la loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé est abrogé et remplacé par ce qui suit:

3° “soins de santé”: services dispensés par un praticien professionnel au sens de la présente loi coordonnée, en vue de promouvoir, de déterminer, de conserver, de restaurer ou d'améliorer l'état de santé d'un patient, de modifier son apparence corporelle à des fins principalement esthétiques, de l'accompagner en fin de vie ou de pratiquer une interruption volontaire de grossesse”.

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à étendre la notion de soins de santé telle qu'elle est définie dans la loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé à la pratique de l'interruption volontaire de grossesse.

Nr. 33 VAN DE HEER **MAINGAIN** EN
MEVROUW **CAPRASSE**

Art. 3

De eerste paragraaf weglaten.

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt tot weglating van artikel 3, § 1, van het wetsvoorstel; die paragraaf handhaaft de strafrechtelijke sancties jegens de artsen die een zwangerschap afbreken zonder de in dat verband geldende wettelijke voorwaarden in acht te nemen. De in artikel 3, § 1, uitzicht gestelde sancties zijn immers dezelfde als die welke zijn vervat in artikel 350, § 1, van het Strafwetboek, zoals die bepaling is aangenomen in 1990.

Het staat vast dat het gemeen burgerlijk recht en het gemeen strafrecht, alsook het medisch recht, volstaan om een arts die bij het uitvoeren van een medische handeling als abortus de wet schendt, daar verantwoordelijk voor te stellen. De arts kan bijvoorbeeld verantwoordelijk worden gesteld op grond van de wet betreffende de rechten van de patiënt; dat gebeurt wanneer die arts de patiënte niet informeert over de medische en de chirurgische handelingen om de zwangerschap af te breken, noch over de mogelijke neveneffecten van elke ingreep, of wanneer de arts er zich niet van vergewist dat de patiënte met kennis van zaken instemt met de zwangerschapsafbreking.

Bij uitbreiding kan de patiënte op grond van de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek schadeloosstelling vorderen wanneer de arts een fout heeft gemaakt die morele dan wel lichamelijke schade heeft veroorzaakt.

De provinciale raden en de raden van beroep van de Orde der Artsen kunnen op grond van de voor de artsen toepasselijke deontologische code diverse tuchtstraffen opleggen wanneer een arts die code niet in acht neemt. Het gaat daarbij met name om de waarschuwing, de afkeuring, de berisping, de schorsing van het recht tot uitoefening van de geneeskunde voor een termijn van maximaal twee jaar, tot zelfs de schrapping van de lijst van de Orde.

N° 33 DE M. **MAINGAIN** ET MME **CAPRASSE**

Art. 3

Supprimer le paragraphe 1er.

JUSTIFICATION

Le présent amendement supprime l'alinéa 1er de l'article 3 de la proposition de loi, lequel maintient des sanctions pénales à l'encontre des médecins qui pratiquent des avortements en dehors des conditions légales, ces sanctions étant identiques à celles prévues à l'article 350, paragraphe 1er du Code pénal tel qu'adopté en 1990.

A cet égard, il est constaté que le droit civil et le droit pénal communs, ainsi que le droit médical, suffisent à engager la responsabilité du médecin qui aura pratiqué un acte médical tel qu'un avortement en méconnaissance de la loi. Un médecin n'informant pas sa patiente quant aux méthodes médicales et chirurgicales d'interruption de grossesse et de effets secondaires potentiels liés à chaque intervention ou ne s'assurant pas du consentement éclairé de sa patiente, peut ainsi voir sa responsabilité engagée sur la base de la loi relative aux droits du patient.

Plus largement, en cas de faute ayant causé un dommage, qu'il soit moral ou corporel, la patiente peut demander réparation sur la base des articles 1382 et suivants du Code civil.

Quant au Code de déontologie applicable aux médecins, les sanctions disciplinaires que peuvent infliger les conseils provinciaux et les conseils d'appel à l'égard de médecins ne le respectant pas sont : l'avertissement, la censure, la réprimande, la suspension du droit d'exercer l'art médical pendant un terme qui ne peut excéder deux années et la radiation du tableau de l'Ordre.

Specifieke strafrechtelijke sancties jegens de artsen die met toestemming van de vrouw en zonder enige dwang een zwangerschap afbreken, zijn derhalve geheel ongepast, a fortiori wanneer zwangerschapsafbreking wordt erkend als een volwaardige medische handeling.

Il en ressort que des sanctions pénales spécifiques à l'encontre des médecins en ce qui concerne l'avortement consenti et commis sans aucune violence sont totalement inadéquates, à fortiori si l'avortement est reconnu comme un acte médical à part entière.

Olivier MAINGAIN (DéFI)
Véronique CAPRASSE (DéFI)

Nr. 34 VAN MEVROUW FONCK

Art. 2

De volgende wijzigingen aanbrengen:

1° in de bepaling onder 1°, a), de woorden “onverminderd punt 3,” weglaten;

2° in de bepaling onder 3°, de zin “Indien de eerste raadpleging plaatsvindt minder dan 6 dagen voor het einde van de termijn bedoeld in 1°, wordt de termijn bedoeld in 1° verlengd prorata het aantal niet verstreken dagen van de termijn van 6 dagen” weglaten.

VERANTWOORDING

Het amendement strekt ertoe de termijn van 12 weken als limiet te behouden voor het uitvoeren van een vrijwillige zwangerschapsafbreking.

Dit amendement is gebaseerd op het feit dat de meeste zwangerschapsafbrekingen plaatsvinden tijdens de eerste weken van de zwangerschap.¹ Het verdient bijgevolg de voorkeur de huidige, niet-verlengbare termijn van 12 weken te handhaven in plaats van die te vervangen door een principetermijn van 12 weken met uitzonderingen; dat zou het voordeel van de duidelijkheid bieden.

Bovendien, hoe later men de zwangerschap afbreekt, hoe moeilijker de ingreep is, met mogelijke gevolgen voor de vrouw. Het is dus aangewezen de huidige, niet-verlengbare termijn van 12 weken te behouden.

¹ Volgens cijfers voor het jaar 2017 die werden bezorgd door Carine Vrancken, coördinatrice van "Luna vzw" over de zwangerschapsafbreking in haar centra, bedroeg de duur van de zwangerschap op het ogenblik waarop de vrijwillige zwangerschapsafbreking plaatsvindt, minder dan of gelijk aan 4 weken in 25 % van de gevallen, 5 weken in 24 % van de gevallen, 6 weken in 21 % van de gevallen, 7 weken in 12 % van de gevallen en 8 weken in 7 % van de gevallen.

N° 34 DE MME FONCK

Art. 2

Apporter les modifications suivantes:

1° au 2° a), supprimer les mots “sans préjudice du point 3°”;

2° au 3°, supprimer la phrase “Si cette première consultation intervient moins de 6 jours avant l'échéance du délai visé au 1, le délai visé au 1° est prolongé au prorata du nombre de jours non écoulés du délai de 6 jours”.

JUSTIFICATION

L'amendement vise à maintenir le délai de 12 semaines comme limite pour la pratique de l'interruption volontaire de grossesse.

Cet amendement est basé sur le fait que la majorité des interruptions de grossesse sont pratiquées durant les premières semaines de la grossesse.¹ Il est dès lors jugé préférable de conserver le délai actuel de 12 semaines non prolongeable plutôt que de prévoir un délai de principe de 12 semaines avec des exceptions, ce qui présente l'avantage de la clarté.

En outre, plus on interrompt la grossesse tardivement plus l'intervention est lourde et risque d'entraîner des séquelles pour la femme. Il est donc préférable de maintenir le délai actuel de 12 semaines non prolongeable.

Catherine FONCK (cdH)

¹ D'après les chiffres communiqués par Carine Vrancken, coordinatrice de "Luna vzw", sur la pratique d'interruption de grossesse au sein de ces centres, en 2017, la durée de grossesse après la conception au moment où l'IVG est pratiquée est inférieure ou égale à 4 semaines dans 25 % des cas, de 5 semaines dans 24 % des cas, de 6 semaines dans 21 % des cas, de 7 semaines dans 12 % des cas et de 8 semaines dans 7 % des cas.

Nr. 35 VAN MEVROUW FONCK

Art. 2

In de bepaling onder 3°, na de woorden “om de zwangerschapsafbreking te bespoedigen.” de volgende zin invoegen:

“De dringende medische reden wordt in het medisch dossier aangegeven.”.

VERANTWOORDING

In de toelichting bij het wetsvoorstel staat het volgende: “Wat de in artikel 2, derde lid bedoelde uitzondering betreft, volstaat het dat de arts in het medisch dossier, waar ook de verklaring van de vrouw moet worden bijgevoegd, de dringende medische reden, uitdrukkelijk aangeeft die de niet-naleving van deze termijn rechtvaardigt.”.

Dit amendement strekt ertoe in het dispositief het principe op te nemen dat de dringende medische reden in het medisch dossier moet worden vermeld.

N° 35 DE MME FONCK

Art. 2

Au 3°, après les mots “d’avancer l’interruption de grossesse.” insérer la phrase suivante:

“La raison médicale urgente est indiquée dans le dossier médical”.

JUSTIFICATION

Dans les développements de la proposition de loi, il est indiqué que “En ce qui concerne l’exception visée à l’article 2, alinéa 3, il suffit que le médecin indique explicitement dans le dossier médical, qui doit également contenir la déclaration de la femme, la raison médicale urgente qui justifie le non-respect du délai”.

L’amendement vise à prévoir, dans le dispositif, ce principe de l’inscription de la raison médicale urgente dans le dossier médical.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 36 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 2

In de bepaling onder 4° de woorden “in de huidige stand van de wetenschap” invoegen tussen de woorden “of indien” en de woorden “vaststaat dat het kind dat geboren zal worden, zal lijden aan”.

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe te preciseren dat, met het oog op het uitvoeren van een zwangerschapsafbreking, het “vaststaande” karakter van de kwaal van het kind dat geboren zal worden, uiteraard moet worden beoordeeld op basis van de “huidige stand van de wetenschap”.

N° 36 DE MME **FONCK**

Art. 2

Au 4°, insérer les mots “selon l’état actuel de la science” entre les mots “lorsqu’il est certain” et les mots “que l’enfant sera atteint d’une affection”.

JUSTIFICATION

L’amendement vise à préciser que le caractère “certain” de l’atteinte de l’enfant à naître par une affection, lors d’une interruption médicale de grossesse, doit bien entendu être évalué sur la base de l’“état actuel de la science”.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 37 VAN MEVROUW FONCK

Art. 3

Paragraaf 3 vervangen door wat volgt:

“§ 3. De vrouw die opzettelijk een vruchtafdrijving laat verrichten buiten de in artikel 2, 1° en 4°, bedoelde voorwaarden, wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met een geldboete van vijftig euro tot tweehonderd euro.

De vrouw kan niet worden gestraft wegens de niet-naleving van een in artikel 2, 2° of 3°, vervatte bepaling, wanneer zulks leidt tot de niet-naleving van een in artikel 2, 4°, bedoelde voorwaarde.”

VERANTWOORDING

Dit amendement beoogt de sancties in te delen naargelang zij betrekking hebben op:

— de termijn waarbinnen een zwangerschap mag worden afgebroken en de verplichting dat die zwangerschapsafbreking door een arts wordt uitgevoerd;

— de wijze waarop de zwangerschapsonderbreking moet worden uitgevoerd.

De termijn van twaalf weken na de bevruchting is immers het belangrijkste criterium op grond waarvan een onderscheid wordt gemaakt tussen de twee wettelijk bepaalde regelingen, met name de mogelijkheid om de zwangerschap af te breken vóór afloop van de twaalf weken die volgen op de bevruchting, met inachtneming van bepaalde voorwaarden, en het verbod om de zwangerschap af te breken nadat die termijn van twaalf weken is verstreken, behalve om medische redenen. Bovendien is de verplichting dat de zwangerschapsafbreking door een arts wordt uitgevoerd, van wezenlijk belang.

In verband met de voorwaarden betreffende de termijn van 12 weken en de interventie van een arts voorziet het wetsvoorstel in strafrechtelijke sancties, om ervoor te zorgen dat de vrouw én de arts zich aan die voorwaarden houden. De bij de artikelen 350 en 351 van het Strafwetboek bepaalde sancties bedragen thans 3 maanden tot 1 jaar gevangenisstraf en een geldboete van 100 tot 500 euro voor de arts, en 1 maand tot 1 jaar gevangenisstraf en een geldboete van 50 tot 200 euro voor de vrouw. Wanneer de zwangerschapsafbreking wordt

N° 37 DE MME FONCK

Art. 3

Remplacer le paragraphe 3 par ce qui suit:

“§ 3. La femme qui, volontairement, aura fait pratiquer un avortement en dehors des conditions prévues à l'article 2, 1°, et à l'article 2, 4°, sera punie d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de cinquante euros à deux cents euros.

La femme ne peut se voir sanctionnée pour le non-respect d'une règle visée à l'article 2, 2°, ou à l'article 2, 3°, qui aboutit au non-respect d'une condition visée à l'article 2, 4°.”

JUSTIFICATION

Il est proposé de distinguer les sanctions selon qu'elles concernent:

— le délai dans lequel une interruption de grossesse peut être pratiquée et l'obligation qu'elle soit pratiquée par un médecin;

— la manière dont elle doit être pratiquée.

En effet, le délai de douze semaines après la conception est le critère essentiel de distinction des deux régimes prévus par la loi: d'une part, la possibilité de l'interruption de grossesse avant la fin des 12 semaines à compter de la conception moyennant le respect de certaines conditions et, d'autre part, l'interdiction de l'interruption de grossesse après ce délai, sauf si des raisons médicales la requièrent. De même, l'obligation qu'elle soit pratiquée par un médecin est essentielle.

En ce qui concerne les conditions relatives au délai de 12 semaines et à l'intervention d'un médecin, la proposition de loi prévoit des sanctions pénales en vue de les faire respecter tant par la femme que par le médecin. Actuellement, les sanctions prévues par les articles 350 et 351 du Code pénal sont de 3 mois à un an de prison et une amende de 100 à 500 euros pour le médecin et d'un mois à un an de prison et une amende de 50 à 200 euros pour la femme. Il convient de sanctionner de la même manière l'auteur de l'intervention qui

uitgevoerd door iemand die geen arts is, dienen dezelfde sancties te worden opgelegd, zo niet staat men toe dat de wet wordt omzeild doordat een beroep wordt gedaan op niet-gekwalificeerd personeel.

De thans toepasbare strafrechtelijke sancties in geval van niet-naleving van de voor medische zwangerschapsafbrekingen vigerende voorwaarden wat de gezondheid van de moeder of het ongeboren kind en het inwinnen van een tweede medisch advies betreft, worden als dusdanig in dit wetsvoorstel opgenomen.

Wat de niet-naleving van de procedureregels betreft, wordt voorgesteld om alleen de arts een sanctie op te leggen. Die regels zijn immers bedoeld om zich te verzekeren van de volledige instemming van de vrouw, door haar te beschermen tegen externe druk en ervoor te zorgen dat ze enige bedenktijd krijgt nadat ze alle informatie heeft ontvangen. Deze regels zijn bestemd voor de artsen, niet voor de vrouw. Wanneer de arts die regels negeert, verzuimt hij zijn plicht om de vrouw te beschermen en moet hij om die reden worden gestraft.

n'est pas médecin puisque celle-ci doit être pratiquée par un médecin, sous peine de permettre le contournement de la loi par le recours à du personnel non qualifié.

Les sanctions pénales, prévues actuellement en cas de non-respect des conditions relatives à la santé de la mère ou de l'enfant à naître ainsi qu'à la demande d'un second avis médical applicables aux IMG, sont reprises telles quelles dans la proposition de loi.

En ce qui concerne le non-respect des règles de procédure, il est proposé de ne prévoir de sanction que dans le chef du médecin. En effet, ces règles sont destinées à s'assurer du consentement plein et entier de la femme en la protégeant contre les pressions extérieures et en lui garantissant un temps de réflexion après avoir été complètement informée. Il s'agit de règles qui s'adressent aux médecins et non à la femme. En ne respectant pas ces règles, le médecin manque à son devoir de protection de la femme et doit à ce titre encourir des sanctions.

Catherine FONCK (cdH)